

1. Стаття 236. Порушення правил екологічної безпеки

Порушення порядку проведення екологічної експертизи, правил екологічної безпеки під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в експлуатацію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів, якщо це спричинило загибель людей, екологічне забруднення значних територій або інші тяжкі наслідки

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Склад злочину утворює порушення встановленого порядку проведення екологічної експертизи чи правил екологічної безпеки при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції чи введенні в експлуатацію або ліквідації екологічно небезпечних підприємств, споруд чи інших об'єктів, якщо таке порушення спричинило загибель людей, екологічне забруднення значних територій або інші тяжкі наслідки (захворювання значної кількості людей чи втрату ними працездатності, або велику матеріальну шкоду).

Порушення правил екологічної безпеки визнається закінченим злочиним з моменту настання вказаних злочинних наслідків.

Відповідальними за порушення правил екологічної безпеки є особи, на яких покладено обов'язки дотримання правил екологічної безпеки і які досягли віку шістнадцяти років.

Стаття 237. Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення

Ухилення від проведення або неналежне проведення на території, що зазнала забруднення небезпечними речовинами або випромінюванням, дезактивацій них чи інших відновлювальних заходів щодо ліквідації або усунення наслідків екологічного забруднення особою, на яку покладено такий обов'язок, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки

карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Склад злочину утворює одне із діянь, вказаних у ст. 237 КК:

а) ухилення від проведення на забрудненій території дезактиваційних чи інших відновлювальних заходів щодо ліквідації або усунення наслідків екологічного забруднення, чи

б) неналежне проведення таких заходів, якщо така бездіяльність призвела до загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків (захворювання людей, великі матеріальні збитки тощо).

Відповідальними за невиконання заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення є особи, на яких були покладені обов'язки вжити таких заходів, які досягли віку шістнадцяти років.

Стаття 238. Приховування або перекирчування відомостей про екологічний стан або захворюваність населення

1. Приховування або умисне перекирчування службовою особою відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний, стан, який пов'язаний із забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря, харчових продуктів і продовольчої сировини і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ, а також про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою,-

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі діяння, вчинені повторно або в місцевості, оголошеній зоною надзвичайної екологічної ситуації, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки,-

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Предметами утаювання або перекирчування є: а) відомості про стан екологічної обстановки, тобто інформація про стан радіоактивного та іншого забруднення води, повітря, продуктів тощо; б) відомості про стан захворювання людей у районах з підвищеною екологічною небезпекою.

Суб'єктами злочину є посадові особи, які відповідальні за збирання, узагальнення такої інформації і надання її відповідним державним органам.

Якщо внаслідок утаювання чи перекирчування (фальшування) такої інформації сталася загибель людей чи спричинено інші тяжкі наслідки чи утаювання, або перекирчування було вчинене повторно, то діяння кваліфікується за ч. 2 ст. 238 КК.

Стаття 253. Проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля

1. Розробка і здача проектів, іншої аналогічної документації замовнику службовою чи спеціально уповноваженою особою без обов'язкових інженерних систем захисту довкілля або введення (прийм) в експлуатацію споруд без такого захисту, якщо вони створили небезпеку тяжких технологічних аварій або екологічних катастроф, загибелі або масового захворювання населення або інших тяжких наслідків,-

карається позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк

до трьох років або обмеженням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили наслідки, передбачені частиною першою цієї статті караються обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на строк до п'яти років.

Законом України від 26 червня 1991 р. «Про охорону навколишнього середовища» (ЗУ. Том 2.— К., 1991.— С. 60—65), встановлена вимога спорудження обов'язкових інженерних систем захисту довкілля (очисних та обезбруднюючих споруд) і заборона введення в експлуатацію споруд, будівель без такого захисту.

Склад злочину утворюють: а) розробка і здача проектів чи іншої документації замовнику без обов'язкових інженерних систем захисту довкілля або б) введення в експлуатацію споруд без такого захисту, якщо таке порушення створило небезпеку настання тяжкої технологічної аварії або екологічної катастрофи, загибелі людей, масового захворювання населення або інших тяжких наслідків (ч. 1 ст. 253 КК), чи якщо така небезпека перетворилась на реальність (ч. 2 ст. 253 КК).

Відповідальними за таке діяння є посадові та інші спеціально уповноважені особи, які є відповідальними за проектування чи експлуатацію споруд, будівель без порушення правил захисту довкілля, і які досягли віку шістнадцяти років.

2. Стаття 239. Забруднення або псування земель

1. Забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля

караються штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Ті самі діяння, що спричинили загибель людей, їх масове захворювання або інші тяжкі наслідки,-

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

. Земельний кодекс України встановлює обов'язки власників землі і землекористувачів:

- а) зберігати і підвищувати родючість ґрунтів, а також поліпшувати корисні властивості землі;
- б) захищати землі від водної та вітрової ерозії, підтоплення, заболочування, висушування, забруднення, відходами виробництва, хімічними чи радіоактивними речовинами, відходами;
- в) захищати землі від заростання чагарниками і дрібноліссям;
- г) проводити рекультивацію порушених земель (ст. 84 Земельного кодексу України).

2. Забруднення чи псування земель речовинами, відходами або іншими матеріалами, шкідливими для здоров'я людей або довкілля внаслідок порушення вимог Земельного кодексу України утворює склад злочину, якщо таке порушення створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або для довкілля (ч. 1 ст. 239 КК).

Відповідальними за забруднення чи псування земель є всі власники землі і землекористувачі, які досягли шістнадцяти років.

Стаття 240. Порушення правил охорони або використання надр

1. Порушення встановлених правил охорони надр, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля, а також незаконне видобування корисних копалин, крім загальнопоширених,-

караються штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років.

2. Ті самі діяння, вчинені на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду або повторно, або якщо вони спричинили загибель людей, їх масове захворювання або інші тяжкі наслідки, -

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією незаконно добутого і знарядь видобування.

Діяння, передбачене ст. 240 КК є порушенням цієї конституційної норми: порушенням правил охорони надр чи видобування корисних копалин (нафти, вугілля, газу, металевих руд тощо) може здійснюватися лише на підставі закону. Юридичним актом, що дає право на видобування корисних копалин, є акт на гірське відведення. В акті визначаються: вид корисної копалини, місце, розміри, терміни та інші умови видобування.

Відповідальність за порушення правил охорони надр чи за незаконне видобування корисних копалин настає з шістнадцяти років.

Стаття 241. Забруднення атмосферного повітря

1. Забруднення або інша зміна природних властивостей атмосферного повітря шкідливими для життя, здоров'я людей або для довкілля речовинами, відходами або іншими матеріалами промислового чи іншого виробництва внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило

небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля,-

караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на той самий строк або без такого.

2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель людей або інші тяжкі наслідки,—

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Предметом забруднення є атмосферне повітря в межах території України. Забруднення повітря в приміщеннях може утворювати злочин, передбачений ст. 271 КК.

Повітря визнається забрудненим, якщо воно стало шкідливим для життя і здоров'я людей або для довкілля внаслідок викидів у атмосферу відходів, речовин чи інших матеріалів промислового виробництва внаслідок порушення спеціальних правил.

Склад злочину утворює таке забруднення атмосферного повітря, яке створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або стало небезпечним для довкілля (ч. 1 ст. 241 КК) або спричинило загибель людей, тобто смерті хоча б однієї особи, чи інші тяжкі наслідки, наприклад, захворювання невизначеної кількості осіб, великої матеріальної шкоди тощо (ч. 2 ст. 241 КК).

Відповідальними за забруднення атмосферного повітря є всі осудні особи, що досягли шістнадцятирічного віку.

Стаття 254. Безгосподарське використання земель

Безгосподарське використання земель, якщо це спричинило тривале зниження або втрату їх родючості, виведення земель з сільськогосподарського обороту, змивання гумусного шару, порушення структури ґрунту,-

караються штрафом до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Земельний кодекс України зобов'язує власників земельних ділянок і землекористувачів використовувати землі відповідно до їх призначення, здійснювати заходи щодо охорони земель (ст. 40), зберігати і підвищувати родючість ґрунтів, захищати землі від водної та вітрової ерозії, від заростання чагарниками (ст. 84).

Безгосподарським є використання земель з порушенням вимог Земельного кодексу, якщо таке господарювання призвело до зниження чи втрат родючості земель, виведення земель із сільськогосподарського обороту, до змивання гумусного шару чи до порушення структури ґрунту.

Відповідальними за безгосподарське використання земель є всі власники земельних ділянок і землекористувачі, які досягли віку шістнадцяти років.

3. Стаття 242. Порушення правил охорони вод

1. Порушення правил охорони вод (водних об'єктів), якщо це спричинило забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля,-

карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, або обмеженням волі на той самий строк.

2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки,-

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

Предметом забруднення є всі водні об'єкти на території України - ріки, озера, водойми, водні джерела, підземні води та ін.

Забрудненням визнається виливання чи викидання у водойми (ріки, озера) неочищеної стічної води, відходів виробництва, паливно-мастильних матеріалів, що спричинили зміну природних властивостей води або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля.

Забруднення води, яке призвело до захворювання людей, знищення об'єктів тваринного чи рослинного світу або заподіяло інші тяжкі наслідки, кваліфікується за ч. 2 ст. 242 КК.

Відповідальність за забруднення води настає з шістнадцяти років.

Стаття 243.. Забруднення моря

1. Забруднення моря в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або в межах вод виключної (морської) економічної зони України матеріалами чи речовинами, шкідливими для життя чи здоров'я людей, або відходами внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло перешкодити

законним видам використання моря, а також незаконне скидання чи поховання в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або у відкритому морі зазначених матеріалів, речовин і відходів -

караються штрафом від трьохсот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки,-

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

3. Неповідомлення спеціально відповідальними за те особами морських та повітряних суден або інших засобів і споруд, що знаходяться в морі, адміністрації найближчого порту України, іншому уповноваженому органу або особі, а у разі скидання з метою поховання - і організації, яка видає дозволи на скидання, інформації про підготовлюване або здійснене внаслідок крайньої потреби скидання чи невідворотні втрати ними в межах внутрішніх морських і територіальних вод України або у відкритому морі шкідливих речовин чи сумішей, що містять такі речовини Понад встановлені норми, інших відходів, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло завдати шкоди зонам лікування і відпочинку або перешкодити іншим законним видам використання моря,-

карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

Забрудненням визнається скидання в море речовин, шкідливих для здоров'я людей або для живих ресурсів моря: відходів виробництва, шкідливих речовин і матеріалів або сумішей, що містять такі речовини понад встановлені норми і т. п. Якщо забруднення моря спричинило загибель або захворювання людей, масову загибель тварин чи рослин, або спричинило інші тяжкі наслідки, діяння кваліфікується за ч. 2 ст. 243 КК.

Частина 3 ст. 243 КК передбачає відповідальність посадових осіб суден чи інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших споруд за неподання інформації про незаконне чи вимушене скидання в море або втрати ними в морі речовин, шкідливих для здоров'я людей або живих ресурсів моря.

Відповідальними за забруднення моря є посадові особи: капітани морських або повітряних суден, керівники платформ та інших штучних споруд на морі.

Стаття 244. Порушення законодавства про континентальний шельф України

1. Порушення законодавства про континентальний шельф України, що заподіяло істотну шкоду, а також невжиття особою, що відповідає за експлуатацію технологічних установок або інших джерел небезпеки в зоні безпеки, заходів для захисту живих організмів моря від дії шкідливих відходів або небезпечних випромінювань та енергії, якщо це створило небезпеку їх загибелі або загрожувало життю чи здоров'ю людей,-

караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до двох років, з конфіскацією всіх знарядь, якими користувалася винувата особа для вчинення злочину або без такої.

2. Дослідження, розвідування, розробка природних багатств та інші роботи на континентальному шельфі України, які провадяться іноземцями, якщо це не передбачено договором між Україною і заінтересованою іноземною державою, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України або спеціальним дозволом, виданим у встановленому законом порядку,-

караються штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, з конфіскацією обладнання.

Континентальним шельфом називається поверхня і надра морського дна до глибини 200 метрів, що примикають до території України. Використання континентального шельфу регламентується виключно законодавством України.

Об'єктивна сторона діяння, передбаченого ст. 244 КК полягає у порушенні законодавства про континентальний шельф України, яке заподіяло істотну шкоду, а також систематичне неприйняття заходів для захисту живих організмів моря від дії шкідливих відходів, якщо це створило небезпеку їхньої загибелі або загрожувало життю чи здоров'ю людей (ч. 1 ст. 244 КК), а також у проведенні на континентальному шельфі досліджень, розвідок, розробок природних багатств та інших робіт без спеціального дозволу (ч. 2 ст. 244 КК).

Суб'єктами відповідальності за ч. 1 ст. 244 є громадяни України і особи без громадянства, які досягли віку шістнадцяти років. Суб'єктами злочину, передбаченого ч. 2 ст. 244 КК, можуть бути лише іноземці.

4. Стаття 245. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу

1. Знищення або пошкодження лісових масивів, зелених насаджень навколо населених пунктів, вздовж залізниць або інших таких насаджень вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом— караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель людей, масову загибель тварин або інші тяжкі наслідки ,-

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Стаття 245 КК передбачає кримінальну відповідальність за спеціальний вид умисної о пошкодження чужого майна. Предметами цього злочину є: лісові масиви навколо, населених пунктів, уздовж залізниць, а також інші дикорослі рослини, кущі, чагарники.

Лісовим масивом визнається ліс, що займає територію більше 1 га.

Склад злочину утворює знищення чи пошкодження лісового або зелених насаджень, вчинене підпалом чи іншим загальнонебезпечним способом. Діяння утворює кваліфікований склад злочину, якщо знищення чи пошкодження лісового масиву чи зелених насаджень спричинило загибель людей (смерть хоча б однієї особи), масову загибель диких тварин або інші тяжкі наслідки — заподіяння тілесних ушкоджень кільком потерпілим, велику матеріальну шкоду тощо (ч. 2 ст. 245 КК).

Відповідальними за потрапу посівів і пошкодження насаджень є осудні особи, яким виповнилося шістнадцять років.

Стаття 246. Незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу

Незаконна порубка дерев і чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях, що заподіяло істотну шкоду, а також вчинення таких дій у заповідниках або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або в інших особливо охоронюваних лісах -

карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією незаконно добутого.

Ліс — це не тільки і не стільки дрова. Ліс — це умова життя людей. У африканського племені пігмеїв є споконвічне переконання: «Коли буде знищене останнє дерево, тоді загине і остання людина на землі».

Лісовий фонд України, згідно з Лісовим кодексом України, складають усі ліси на території України. До лісового фонду не належать зелені насадження населених пунктів, окремі дерева і групи дерев, чагарники на сільськогосподарських угіддях, садибах, присадибних, дачних і садових ділянках (Відомості Верховної Ради України.— 1994, № 17.-Ст. 99).

Незаконною визнається рубка дерев без лісорубного квитка (ордера) або з порушенням дозволу, зазначеного в ордері. Предметом незаконного вирубування лісу можуть бути тільки дерева і кущі в лісі, які ще не відділені від коріння.

Стаття 246 КК передбачає відповідальність за незаконну порубку дерев і ї чагарників, якщо цим була заподіяна істотна шкода.

Дії посадових осіб, які вчинювали незаконну порубку лісу з використанням своїх посадових повноважень, кваліфікуються за сукупністю статей 246 і 364 КК. Відповідальність за незаконну порубку лісу настає з шістнадцяти років.

Стаття 247. Порушення законодавства про захист рослин

Порушення правил, установлених для боротьби зі шкідниками і хворобами рослин, та інших вимог законодавства про захист рослин, що спричинило тяжкі наслідки,-

карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років.

Відповідальність за ст. 247 КК настає лише у випадках, коли порушення правил спричинило тяжкі наслідки: загибель врожаю, поширення епіфітотії — заразного захворювання рослин, знищення чи значного пошкодження посівів тощо.

Відповідальними за попушення правил боротьби з хворобами і шкідниками рослин є особи, на яких покладені обов'язки запобігання хворобам рослин і боротьби з їх шкідниками.

Стаття 248. Незаконне полювання

1. Порушення правил полювання, якщо воно заподіяло істотну шкоду, а також незаконне полювання в заповідниках або на інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або полювання на звірів, птахів чи інші види тваринного світу, то занесені до Червоної книги України,-

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, з конфіскацією знарядь і засобів полювання та всього добутого.

2. Ті самі дії, якщо вони вчинені службовою особою з використанням службового становища, або за попередньою змовою групою осіб, або способом масового знищення звірів, птахів чи інших видів тваринного світу, або з використанням транспортних засобів, або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею

караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або

обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією знарядь і засобів полювання та всього добытого.

Незаконним називається полювання в заборонений час, або в недозволених місцях, або забороненими знаряддями і способами, або на тварин, полювання на яких заборонено. Полювання — це вистежування з метою здобичі, переслідування і здобич диких тварин і птахів. Перебування без належного дозволу в мисливських угіддях з рушницею (мисливською вогнепальною зброєю навіть у зібраному стані), капканами та іншими знаряддями полювання, з собаками чи уже зі здобиччю, прирівнюється до полювання.

За ч. 1 ст. 248 КК діяння кваліфікується лише у випадку, якщо незаконним полюванням була заподіяна істотна шкода, а також полювання на звірів і птахів, полювання на яких заборонено, або полювання на території державного заповідника чи на території іншого природно-заповідного фонду.

Положенням про полювання та мисливське госпо-і дарство встановлено перелік тварин і птахів, полювання на яких заборонено: зубри, бобри, бабаки, білки, дикі кролі, куниці, ласки, горностаї, барсуки, тхори, норки, видри, лані, тетеруки, глухарі, рябчики, фазани, сірі куріпки, журавлі, дрофи, лебеді, гуси, пелікани, лелеки, білі чаплі та інші не мисливські птахи.

Лише за платними ліцензіями дозволяється полювання на ведмедів, оленів, лосів, диких кабанів, козуль.

Незаконне полювання кваліфікується за ч. 2 ст. 248 КК і у випадку застосування при вчиненні злочину автотранспортних засобів, тобто всіх можливих технічних засобів, машин і механізмів, за допомогою яких підвищується ефективність полювання. До таких відносять всі види автомобілів, мотоцикли, човни і катери, гелікоптери та інші самохідні машини, які можуть використовуватися для вистежування чи добування звірів або птахів. Згідно зі статтями 246, 248, 249 КК і ст. 81 КПК знаряддя злочину, належні винній особі, в тому числі мисливські рушниці, риболовні сітки, автомашини, човни, мотоцикли та інші транспортні і плавучі засоби, за допомогою яких вчинювалося чи полегшувалося вчинення незаконного вилову риби, відстріл звірів, птахів тощо, підлягають конфіскації як знаряддя вчинення злочину (п. 14 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 січня 1990 р.).

Злочин кваліфікується за ч. 2 ст. 248 КК і у тих випадках, коли він був вчинений: а) посадовою особою, або б) групою осіб, або в) полювання вчинювалося способом масового знищення звірів чи птахів або інших видів тваринного світу, г) або з використанням транспортних засобів, або д) особою раніше судимою за незаконне полювання. Відповідальність за незаконне полювання настає з шістнадцяти років.

Стаття 249. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом

1. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, якщо воно заподіяло істотну шкоду, -

карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, з конфіскацією знарядь і засобів промислу та всього добытого.

2. Ті самі діяння, якщо вони вчинені способом масового знищення риби, звірів чи інших видів тваринного світу або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, -

караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією знарядь і засобів промислу та всього добытого.

Незаконним зайняттям рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом називається ловля риби і добування водних тварин (у тому числі і морських) у територіальних водах України, внутрішніх річках, озерах і водоймищах без належного дозволу, чи в заборонений час, або забороненими способами та знаряддями.

Предметом цього злочину є різної породи риби, раки, креветки, кальмари, восьминоги, дельфіни та інші водні тварини, а також морські водорості і трави, які мають промислове значення для виробництва добрив, медичних препаратів або продуктів харчування.

Незаконний вилов водних хутрових звірів — видри, бобрів, ондатри, хохулі — кваліфікується за ст. 248 КК як незаконне полювання.

Незаконний вилов риби чи добування інших водних тварин визнається у випадках, якщо він вчинюється: а) без належного дозволу (квитка, ліцензії, угоди і т. ін.); б) у заборонений час; в) забороненими способами і знаряддями (застосування електроструму, вибухівки, отруйних речовин тощо); г) у недозволених місцях і заподіює істотну шкоду.

Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом кваліфікується за ч. 2 ст. 249 КК за ознакою вчинення його способом масового знищення риби чи інших видів тваринного світу або особою, яка раніше була судимою за статтею 249 КК.

Відповідальними за браконьєрство є особи, що до-сягли віку шістнадцяти років.

Стаття 250. Проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів

Проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів або диких водних тварин -

карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

Діяння, передбачене ст. 250 КК, руйнує навколишнє середовище, і рибні запаси як його частину.

Вибухові роботи в річках, озерах та інших водоймищах можуть проводитися лише з дозволу органів рибохорони.

Відповідальність за діяння, передбачене ст. 250 КК, настає з шістнадцяти років.

Стаття 251. Порушення ветеринарних правил

Порушення ветеринарних правил, яке спричинило поширення епізоотії або інші тяжкі наслідки, карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

Порушення ветеринарних правил сприяє поширенню хвороб (епізоотій) тварин, їх загибелі і заподіює цим значну шкоду сільському господарству.

Ветеринарні правила — це встановлена законом система заходів профілактики захворювання і лікування тварин, підвищення їх продуктивності, виробництва чистих продуктів харчування (ст. 1 Закону від 25 червня 1992 р. «Про ветеринарну медицину»).

Стаття 251 КК містить «матеріальний» склад злочину, обов'язковою ознакою якого є настання наслідків: а) поширення епізоотії — масового захворювання тварин інфекційною хворобою та б) інших тяжких наслідків: загибелі тварин чи птиці, захворювання людей (на такі самі хвороби), значне пониження кількості чи якості продукції тваринництва, рибництва, бджільництва тощо.

Порушення ветеринарних правил вчинюється необережно. Умисне поширення епізоотій підпадає під ознаки ст. 113 КК.

Відповідальними за ст. 251 КК є особи (посадові і приватні), на яких ветеринарними правилами покладені обов'язки дотримання встановлених вимог у галузі ветеринарної медицини і які досягли віку шістнадцяти років.

Стаття 252. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду

1. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду -

карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені шляхом підпалу або іншим загально-небезпечним способом, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки,-

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років.

До них належать, зокрема, природні заповідники, науково-дослідні установи, біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, пам'ятки природи, заповідні урочища, заказники тощо. До них віднесені споруди, пам'ятні місця і предмети, що пов'язані з історичними подіями у житті народу, суспільства і держави.

Умисне знищення або пошкодження територій та об'єктів природно-заповідного фонду чи взятих під охорону держави, вчинене підпалом або іншим загальнонебезпечним способом, якщо діяння спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки (знищення чи пошкодження особливо цінних об'єктів, заподіяння особливо великої матеріальної шкоди), кваліфікується за ч. 2 ст. 252 КК.

Злочин, передбачений ст. 252 КК, містить матеріальний склад злочину, тобто злочин вважається закінченим з моменту знищення чи пошкодження території чи об'єкту.

Відповідальними за таке діяння є всі осудні особи, що досягли віку шістнадцяти років.